

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การพัฒนาการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕
- ผู้วิจัย** : พระครูชินวรานุวัตร (สิงห์ ชินวโร)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
- คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : รศ.ดร.สมาน งามสนิท B.A., M.A., พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
  - : รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทร์ตะนี ศศ.บ., ศ.ม., Ph.D.(Management)
- วันที่สำเร็จการศึกษา** : ๗ สิงหาคม ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ๒) ศึกษาวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ และ ๓) นำเสนอการพัฒนาการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสาธารณสุข โดยแบบเจาะจง การสัมภาษณ์เชิงลึกมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๒๕ รูป/คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน ๙ รูป/คน ใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

๑. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการสามารถแยกตามลักษณะสำคัญของภารกิจสาธารณสุขสงเคราะห์ ๔ ประการ คือ ๑) ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินการเองซึ่งกิจอย่างใดอย่างหนึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ ๒) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้นเป็นไปเพื่อการสาธารณะประโยชน์ ๓) การเกื้อกูลสาธารณสุขสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนเกี่ยวกับสถานที่และวัตถุอันเป็นไปเพื่อการสาธารณะประโยชน์ และ ๔) การเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ หมายถึง การช่วยเหลือประชาชนในการคอยช่วยเหลือทั้งในภาวะปกติและภาวะประสบภัยต่าง ๆ อันเป็นไปเพื่อการสาธารณะประโยชน์

๒. สภาพการบริหารจัดการการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๕ มีดังนี้ ๑) ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มีจุดแข็ง คือ วัดมีสถานที่รองรับการดำเนินงาน พระสังฆาธิการในพื้นที่เป็นผู้รับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างแท้จริง และคณะสงฆ์มีนโยบายส่งเสริมการดำเนินงานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ มีจุดอ่อน คือ กิจการบางประเภทขาดงบประมาณสำหรับดำเนินการโดยต่อเนื่อง มีโอกาส คือ พุทธศาสนิกชนให้การสนับสนุนการดำเนินงานกิจการของวัด และหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเต็มที่ในขอบเขตที่กระทำได้ และมีอุปสรรค คือ สื่อมวลชนไม่ช่วยเผยแพร่ข่าวสารด้านสาธารณสุขสงเคราะห์เท่าที่ควร ๒) ด้านการ

ช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มีจุดแข็ง คือ วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน และ พระสังฆาธิการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของคนในชุมชน มีจุดอ่อน คือ ขาดการประสานงานที่ดีระหว่าง วัดและหน่วยงานรัฐหรือเอกชน มีโอกาส คือ กระแสนิยมแนวคิดจิตสาธารณะของคนในสังคม และมีอุปสรรค คือ วัดหรือคณะสงฆ์มีส่วนร่วมจำกัดอยู่ในขอบเขตของผู้ให้การสนับสนุน ๓) ด้านการถือกุศล สาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มีจุดแข็ง คือ พระสังฆาธิการเป็นผู้นำที่ดี มีจุดอ่อน คือ ขาดการปลูกฝังเรื่องการดูแลรักษาสาธารณสมบัติแก่ประชาชน มีโอกาส คือ พุทธศาสนิกชนบริจาคเงิน ในการจัดสร้างสาธารณสมบัติที่ฝ่ายสงฆ์เป็นผู้ดำเนินการ และมีอุปสรรค คือ บุคคลหรือกลุ่มคนบุกรุก พื้นที่ที่เป็นสาธารณสมบัติเพื่อแสวงหาประโยชน์ และ ๔) ด้านการถือกุศลประชาชนหรือสรรพสัตว์ มีจุดแข็ง คือ พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่เหมาะสมสำหรับคนทุกเพศทุกวัย และพื้นที่ของวัดเป็นเขต อภัยทาน มีจุดอ่อน คือ คณะสงฆ์ไม่มีหน่วยงานถาวรรองรับกรณีสงเคราะห์ประชาชนในภาวะประสบ ภัยพิบัติ มีโอกาส คือ ธรรมะเป็นที่ต้องการของคนในสังคมปัจจุบัน และมีอุปสรรค คือ กฎหมายมิได้ เอื้อให้สงเคราะห์สัตว์ได้ทุกประเภท

๓. การพัฒนาการบริหารจัดการการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครอง คณะสงฆ์ภาค ๑๕ ตามรายด้านของการวิจัย มีดังนี้ ๑) ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือถือกุศล ได้แก่ การสร้างเครือข่ายภาคีความร่วมมือ ๓ ฝ่าย (บ้าน-วัด-รัฐ) โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางการขับเคลื่อน บนพื้นฐานของหลักสามัคคีธรรม คือ เมตตา สัมมาทิฐิ และความเป็นธรรม พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ ทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่แท้จริงได้ เน้นความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ๒) ด้าน การช่วยเหลือถือกุศลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ คือ การส่งเสริมบทบาทพระสังฆาธิการใน ฐานะผู้นำกลุ่มจิตอาสาประจำชุมชน ได้แก่ การพัฒนาคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของพระสังฆาธิการ การพัฒนาคุณลักษณะด้านเทคนิคการสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาคุณลักษณะทางด้านทักษะ ประสบการณ์และความรู้ความสามารถที่สัมพันธ์กับงานสาธารณสงเคราะห์ ๓) ด้านการถือกุศล สาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ คือ การจัดตั้งกองทุนดูแลรักษาสาธารณสมบัติ โดยมี พระสังฆาธิการเป็นแกนนำในการรับบริจาคจากพุทธศาสนิกชนในพื้นที่ การตั้งกองทุนให้เป็นไปใน ลักษณะทุนนิตยโดยมีผู้ดูแลในรูปแบบของคณะกรรมการที่ประกอบด้วยตัวแทนฝ่ายคณะสงฆ์ ฝ่าย บ้านเมือง และประชาชนในชุมชนนั้น ๆ โดยการนำเงินในกองทุนไปใช้เน้นการซ่อมแซมหรือ บำรุงรักษาสาธารณสมบัติของชุมชนให้อยู่ในสภาพดี และการจัดกิจกรรมการอบรมเยาวชนให้มี จิตสำนึกรักและหวงแหนสาธารณสมบัติของชุมชนเป็นสำคัญ และ ๔) ด้านการถือกุศลประชาชนหรือ สรรพสัตว์ คือ การจัดตั้งศูนย์บำบัดสภาพจิตใจแก่ผู้ยากไร้และผู้ประสบภัยพิบัติ โดยใช้พื้นที่ของวัด เป็นที่ตั้งศูนย์ ฯ มีโครงสร้างการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการร่วมระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีแผนปฏิบัติการรองรับกรณีเกิดภัยพิบัติกะทันหัน มีรูปแบบของการดำเนินงานหลัก คือ กิจกรรมการ เยียวยาด้านจิตใจ โดยให้พระสงฆ์ปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรจากกรมประชาสงเคราะห์ และให้ สามารถลงปฏิบัตินอกพื้นที่เพื่อบำบัดสภาพจิตใจแก่ผู้ยากไร้และผู้ประสบภัยพิบัติที่ไม่สามารถเดินทางเข้ารับบริการได้

Dissertation Title : Management Development of Public Welfare in Sangha Administration, Region 15

Researcher : Phrakhruchinawaranuwat (Sangha Chinawaro)

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Management)

Dissertation Supervisory Committee

: Assoc.Prof. Dr. Sman Ngamsnit, B.A., M.A., Ph.D. (Public Administration)

: Assoc.Prof.Dr.Aphinant Chantanee, B.A., M.Econ.,Ph.D.(Management)

Date of Graduation: 7 August 2015

ABSTRACT

The objectives of this research were : 1) to study the principle and concept about Management Development of Public Welfare in Sangha Administration, Region 15, (2) to analytical study the condition of Management Development of Public Welfare in Sangha Administration, Region 15, (3) to propose the guidelines for Management Development of Public Welfare in Sangha Administration, Region 15.

The methodology was the qualitative research, collecting data from the key informants such as Sangha administrators in Sangha Administration Region 15, management experts and public welfare scholars by purposive sampling of representative group. For the in-depth-interview of 25 key informants by structured interview for data collection and group discussion with 9 participants by recording from group discussion. The data analysis used the content analysis technique.

Findings of Research were as follows :

1. The principle and concept about Management Development of Public Welfare could be classified the four main characters of the mission for public welfare were as following : 1) Hospitality and helping Procedure such as the temples and Sangha Organization proceed or work that have the objective for the public benefits, 2) To help the other people's activities for Public Welfare such as to help and support the government and private enterprises for the public welfares, 3) To help to preserve the Public Domains such as to help and support about places and materials for the public benefits, and 4) To help the people means to help the people in the normal situation and disasters for the benefit of the public.

2. The condition of Management Development of Public Welfare in Sangha Administration, Region 15 as follows : 1) Hospitality and helping Procedure had its strengths such as temples have the welcomed places, Sangha administrators knew the problem of community and Sangha had the policy to support to proceed for the public welfare and had the weaknesses like some activity lacked of budget to work continuously and had the opportunity like Buddhists supported the activity of temple and government sector supported the activity as a part of responsibility , and had the obstacle was the mass media could not help to publish the news about public welfares, 2) To help the other people's activities for Public Welfare such as to help

and support the government and private enterprises for the public welfares , had the strengths such as temple is the community center and helps the others' activities for the public welfare. Its weakness was the lacking of good cooperation between temple and government and private agencies. Its opportunity was the popularity of public mind of people in the society and its obstacle was the temple or Sangha Organization had the limited scope of supporters, 3) To help to preserve the Public Domains such as to help and support about places and materials for the public benefits, had the strength such as Sangha Administrators had the good leadership, its weakness was the lack of cultivation about preservation of public domains of the people. Its opportunity was the Buddhists donated for religious construction for the monks and its obstacle was the person or group of people occupied the places of the public domains for their benefits, and 4) To help the people and all animals : had the strength such as Buddhism has the principle of Dhamma for all and place of temple is the forgiving land. Its weakness was Sangha organization does not have any organization to recognize for disastrous helping center when the people face the natural disaster. Its opportunity is that Dhamma is needed for people in the present time and its obstacle was the law is not facilitated to help all animals.

3. The Management Development of Public Welfare in Sangha Administration, Region 15 by aspects classification of this research as follows : 1) Hospitality and helping Procedure such as to create the cooperation in 3 factions(village, temple and government by having the temple as the center to move on by the principle of harmony like loving kindness, right view and fairness and giving the opportunity to all factions to get the real information and focus on the proper content in each area, 2) To help the other people's activities for Public Welfare are support the roles of Sangha Administrators as the public leader of public mind in the community such as to develop the personality development characteristics of Sangha administrators and develop the character about the motivation creation technique and skills , experience and knowledge and ability related to public welfare, 3) To help to preserve the Public Domains such as to raise the fund to preserve the public domains by having Sangha administrators as the leader to receive the donation from Buddhists in the area. To raise the fund as its character by having the persons with full responsibility as the committee such as Sangha organization, government and community people by spending the fund to repair and preserve the public domains of community to have good condition and set up the activity to train the youths to have the public mind and love to preserve the public domains of the community, and 4) To help the people and all kinds of animals is to set up the mental treatment center for the poor people and disastrous victims by using the temple area as the center settlement by having the administrative structure in the form of co-committee among the related agencies, have the plan to help the urgently disasters and have the main tasks are to have the activity to cure the mind by having the monks to work with the officers of the public welfare department and can work out of the area to help the mental treatment for the poor people and disastrous victims that they cannot come for service.